

Београдски форум за свет равноправних више пута је, као удружење и преко појединих својих чланова, јавно указивао да сам концепт и суштина Предлога Статута Војводине и Предлога Закона о преносу надлежности – уколико се битно не измене – воде стварању државе у држави, слабљењу и разградњи Србије као суверене европске државе. Неуставни карактер предлога Статута не може се прикрити козметичким дотеривањима нити неаргументованим тумачењима чији је једини циљ да се јавност поколеба и обмане док се ови акти не усвоје, да би потом све ишло трасираним током без могућности заустављања.

Све то и сада стоји. Зато се овде указује само на неколико нових чињеница које су мање присутне у јавности.

Границе без територије

Прво је питање – откуда покрајини ГРАНИЦЕ и процедура за њихово мењање?! У домаћем и међународном праву територија, становништво и границе, уз монопол силе, искључиво су обележја и прерогативе државе. Границе означавају територију на којој се врши суверена власт, на којој делује апарат са монополом принуде. Може ли покрајина имати монопол принуде? Логично је да не може, али онда покрајина не може имати ни границе, већ евентуално, административне границе.

Одредба да се границе Аутономне покрајине Војводине не могу мењати без сагласности њених грађана изражене на референдуму звучи као заштита територијалне аутономије од евентуалног наметања промена из центра, у овом случају, из Београда. У ствари, у овако сročеној одредби скривено је право Покрајине да мења границе. Истина, преко референдума „њених грађана“, али је битно да стиче право да их мења. А онда питање – које границе Покрајина може да мења на референдуму „њених грађана“? Да ли само оне према другим будућим аутономним покрајинама у Србији које се, у начелу најављују (Београд, Шумадија, Источна и Западна Србија), или можда и оне према Хрватској, Мађарској, Румунији?! Гранична линија на Дунаву према Хрватској, на пример, још није у свему дефинисана. Може ли се десити нешто што у овом часу многим може звучати као парадоксално, да неко у некој будућој војвођанској влади иступи са тврдњом да је и то граница Покрајине и да ће се отворена питања решавати у преговорима Војводине и Хрватске? Блажа варијанта је, да Војводина полаже право да учествује у преговорима

са Хрватском заједно са представницима Владе Србије.

Главни или административни

Друго, замена израза „главни град“ изразом „административни... центар“ у одговарајућим нормативним одредбама а задржавање наслова поглавља тих истих одредби „ГЛАВНИ ГРАД“ не само да је илустрација партократског егзибиционизма, волунтаризма и огољене трговине, већ вид насиља над здравом памети. Може ли ико да објасни како се на питању атрибута Новог Сада као „главног града“ добија, или губи, шанса за „бољи живот“ грађана Покрајине?! Осим, разуме се, за лидере појединих странака у Новом Саду, који с тешком муком прикривају да себе већ виде као новопечене представнике државе у повоју и којима се у суседству смеше црвени теписи и почасни гардисти.

Јасно је да ће партократија у Новом Саду, ослањајући се на неизмењени наслов у Статуту, искључиво користити термин ГЛАВНИ ГРАД – јер то одговара њеној природи и схватању сопственог значаја – док ће Београду за утеху остати позивање на одредбу „административни... центар“ као доказ (половичне) доследности.

Конститутивни развој

Треће, РАЗВОЈНА БАНКА ВОЈВОДИНЕ се Статутом и Законом о преносу надлежности третира као конститутивна категорија аутономије. Да није тако, не би било потребе да се успоставља тим основним правним актима. Србија као држава, колико је познато, није ни Уставом ни законом предвидела оснивање РАЗВОЈНЕ БАНКЕ. Има централну, емисиону, али не и развојну банку. Ако Србија нема развојну банку, то дакако не значи да таква банка не треба да постоји у Војводини. Међутим, овде се поставља питање који су разлози мотивисали творце Статута и Закона о преносу надлежности да се баш тим основним актима установи Развојна банка. Та чињеница упућује на закључак да овде није реч о једној од банака на слободном тржишту капитала чије је оснивање резултат деловања слободних тржишних законитости, већ о полузи власти, државе. Сутра ће та банка да добија средства из буџета, од оснивача и акционара које ће покрајинска влада „уверити“ да је управо њихов интерес да се договоре и удруже (договорна економија, али демократска, зашто не!). Ту ће се сливати и средства из „повољних“ кредита из фондова ЕУ и других који ће знати да валоризују асиметрични напредак Војводине („у односу на Србију“) на путу ка евро-атлантским интеграцијама. (Нису ли европски

фондови ЕУ, ЕДБ, СБ валоризовали демократски и реформски напредак Црне Горе све до признавања права на евро као домаћу валуту и до слободног и фер референдума о самосталности?)

Устав српски, регион европски

Четврто, пре неколико месеци Председник Србије Борис Тадић најавио је промену Устава Србије образлажући своју иницијативу, поред осталог, и потребом стварања основе за убрзање регионализације. Један од аргумената је био да за Србију није добро да има асиметрични распоред надлежности по регионима. Сугерисао је да овлашћења и надлежности које је Војводина већ имала не треба да буду само њена привилегија већ да и други региони треба да имају, бар приближно, иста права. После такве најаве чини се да је било логично очекивати да се најпре прецизирају заједничке основе (критеријуми) за регионализацију па да се потом донесу и статут и закон(и) о преносу надлежности за све регионе, па и за Војводину. Ако је то тако, зашто се онда журило са Статутом и Законом о преносу надлежности за Војводину? Војвођанско руководство не пориче да је Војводина регион, али европски. Када је реч о третману у оквиру Србије, како изгледа, не жели третман једног од региона тражећи посебан „*sui generis*” статус. За најмање једну чланицу владајуће коалиције то је статус републике.

Ко је кога пожurio? Да ли је неко из ЕУ вршио притисак да се Статут и Закон за Војводину донесу испред и изван критеријума за регионализацију уопште? Да ли је Председник Републике у међувремену променио свој став о непожељности „асиметричних решења”? Да ли су Статутом и Законом о преносу надлежности на Војводину успостављени стандарди који ће важити и за друге регионе, односно, друге аутономне покрајине (чл. 82. Устава)? Могу ли и други региони (покрајине) рачунати да им Република пренесе око 200 нових надлежности, да имају своје грађане, границе, главне градове (односно, административне... центре), развојне банке, владе, представништва у Бриселу...

Од четири основне прерогативе државе Војводина оваквим Статутом и Законом о преносу надлежности добија три – територију, границе и становништво („своје грађане“). Што се тиче четврте – монопола власти (принуде), 200 пренетих државних надлежности је више него солидна основа. То је, како видно задовољан рече један од лидера владајуће коалиције, максимум могућег у овом тренутку. Када се ова консолидују, доћи ће на ред и друга овлашћења.

Може ли покрајина имати међународне границе

Пише: Живадин Јовановић
субота, 21 новембар 2009 03:45

Аутор је председник Београдског форума за свет равноправних